

Sygn. akt IV CNP 12/14

POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie ze skargi pozwanej
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w L.
z dnia 26 czerwca 2012 r., sygn. akt III Ca (...),
w sprawie z powództwa małoletniej A. S.
przeciwko E. S.
o podwyższenie alimentów,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 11 września 2014 r.,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwana E.S. wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, oznaczonego jako wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 26 czerwca 2012 r. oddalający apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w L. z dnia 27 lutego 2012 r., którym podwyższono alimenty na rzecz małoletniej A. S. z kwoty po 500 zł miesięcznie za okres od dnia 3 marca 2010 r. do dnia 26 lutego 2012 r. do kwot po 600 zł miesięcznie, a poczynając od dnia 27 lutego 2012 r. do kwot po 700 zł miesięcznie.

Jako podstawy skargi pozwana wskazała naruszenie prawa materialnego, tj.

- art. 138 k.r.o. w zw. z art. 135 § 1 k.r.o., przez ustalenie możliwości zarobkowych ojca małoletniej w sprzeczności z zasadami k.r.o., a w oparciu o ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- art. 138 k.r.o. w zw. z art. 135 § 1 k.r.o. przez ustalenie możliwości zarobkowych ojca małoletniej w sprzeczności z zasadami k.r.o., a w oparciu o ustawę o rachunkowości,
- art. 135 § 1 k.r.o. w zw. z art. 138 k.r.o. przez sprzeczne stwierdzenie, że dochody ojca dziecka nie mają znaczenia dla wysokości obowiązku alimentacyjnego pozwanej oraz że oboje rodzice mają obowiązek przyczyniania się do utrzymywania dzieci, odpowiednio do swoich majątkowych i zarobkowych możliwości,
- błędną wykładnię art. 135 § 1 k.r.o. i zupełne niezrozumienie istoty roszczenia alimentacyjnego,

Naruszenie prawa procesowego, tj:

- art. 377 k.p.c. poprzez zaniechanie sprawozdania, oraz nie orzekanie faktycznie w pełnym składzie przez sąd, gdyż sędziowie nie znali sprawy i wydali orzeczenie po naradzie trwającej trzy minuty, uzupełnieniu treści protokołu rozprawy pod wpływem zapoznania się przez sąd z treścią skargi,
- art. 233 k.p.c. przez orzekanie w oparciu o własne wnioski i domniemania, źródła, które nie były dowodami, zamiast o materiał dowodowy zebrany w sprawie.

Ponadto wskazała na:

- rażące naruszenie przez sądy zasady równości stron postępowania cywilnego,

- dowolne posługiwanie się przez sąd II instancji instytucjami określonymi przez prawo cywilne poprzez dokonywanie wykładni wbrew prawu, wprowadzanie „własnych” zasad prawa, czym ujawnił niespójność, wewnętrzne sprzeczności oraz zupełną dowolność w orzekaniu,
- naruszenie przepisów Konstytucji, tj. art. 33, 65 i 70 przez pogwałcenie praw i wolności pozwanej do wyboru zawodu i edukacji (kształcenia), równouprawnienia w zdobywaniu awansów zawodowych i kariery zawodowej,
- doprowadzenie do sytuacji, że pozwana będzie musiała zrezygnować ze specjalizacji zawodowej i studiów doktoranckich, gdyż nie będzie w stanie podolać obowiązkowi płacenia podwyższonych alimentów oraz będzie musiała wyjechać ponownie do USA, co spowoduje niemożność widywania się z dzieckiem.

W konkluzji skarżąca stwierdziła, że rozstrzygnięcie stanowi rażące naruszenie obowiązujących przepisów, które może być poprawione tylko poprzez stwierdzenie niezgodności z prawem, gdyż w przeciwnym wypadku szkoda pozwanej będzie się zwiększać i stawać coraz bardziej dolegliwa.

Pozwana ponadto, powołując się na art. 424¹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 424⁵ § 1 pkt 5 zd. 2 k.p.c., przedstawiła okoliczności uzasadniające, jej zdaniem, przyjęcie skargi poprzez odwołanie do przyczyn kasacyjnych oznaczonych jako występowanie istotnego zagadnienia prawnego, potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarga w części dotyczącej orzeczenia o zmianie alimentów na przyszłość nie odpowiada wymogom art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c., gdyż możliwe jest jego wzruszenie poprzez wytoczenie powództwa o zmianę wysokości, czy wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego. Wyrok uwzględniający powództwo oparte na podstawie określonej w art. 138 k.r.o. pozbawia bowiem skuteczności wyrok poprzedni, ustalający wysokość obowiązku alimentacyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2009 r., I CNP 91/09, OSNC-ZD 2010, nr C, poz. 85). Z kolei w części dotyczącej wstecznej, względem daty wyrokowania, zmiany alimentów odwoływanie się do art. 424¹ § 2 k.p.c. jest bezprzedmiotowe, skoro skarga kasacyjna w sprawie o alimenty jest niedopuszczalna (art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c.). Z tych względów powyższa argumentacja została przez Sąd Najwyższy pominięta.

W pozostałym zakresie skarga nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania. Sąd Najwyższy orzeka w tym przedmiocie w ramach tzw. przesądu, którego celem jest wyeliminowanie skarg, które są oczywiście bezzasadne (art. 424⁹ w zw. z art. 398⁹ § 2 i art. 424¹² k.p.c.). Oceny, czy skarga jest „oczywiście bezzasadna” należy dokonywać w powiązaniu z pojęciem „niezgodności orzeczenia z prawem”, skoro jest ono istotą skargi (art. 424⁵ § 1 pkt 3 i 6 k.p.c.). Zgodnie przyjmuje się, że orzeczeniem niezgodnym z prawem – w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c. – jest takie, które pozostaje w sprzeczności z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo zostało wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Takie definiowanie pojęcia „orzeczenie niezgodne z prawem” wynika ze specyfiki władzy sądowniczej oraz jej ustroju i w konsekwencji konieczności formułowania autonomicznej, swoistej definicji bezprawności, jako przesłanki odpowiedzialności państwa za szkodę wyrządzoną orzeczeniem sądowym. Podkreślić należy, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 27 września 2012 r., SK 4/11 (OTK-A 2012, nr 8, poz. 97) stwierdził, że art. 424¹ § 1 k.p.c., rozumiany w ten sposób, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje tylko wtedy, kiedy niezgodność ta jest oczywista, rażąca i przybiera postać kwalifikowaną, jest zgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Także w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej podkreśla się, że szczególne funkcje wypełniane w państwie przez sądy oraz zasada pewności prawa powodują, że państwo może ponieść odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną orzeczeniem sądowym tylko wtedy, gdy sąd naruszył prawo w sposób oczywisty, bowiem w wypadku wykonywania władzy dyskrecyjnej niezbędny jest pewien margines błędu, którego popełnienie nie może rodzić odpowiedzialności odszkodowawczej państwa (orzeczenie z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-224/01, Gerhard Kobler v. Austria).

Bezzasadność skargi jest oczywista, gdy już z jej treści, bez głębszej analizy i juredycznych dociekań, wynika, że nie może być uwzględniona. Sytuacja taka zachodzi w przedmiotowym wypadku. Po pierwsze treść art. 424⁴ zdanie drugie k.p.c. jednoznacznie wskazuje, że skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego orzeczenia nie można opierać na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów. Ocena dowodów pozostaje w wyłącznej gestii sądów powszechnych i nie może być kontrolowana przez Sąd Najwyższy (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2005 r., V CNP 2/05, nie publ., z 7 czerwca 2005 r., III BP 2/05, OSNP 2006, nr 3-4, poz. 53, z dnia 26 lipca 2006 r., V CNP 93/06, nie publ. i z dnia 27 lipca 2006 r., III CNP 35/06, nie publ.). Podstawą skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia mogą być jedynie zarzuty dotyczące naruszenia innych przepisów postępowania, w tym normujących postępowanie dowodowe, których stosowanie oddziaływa na ustalenie faktów, z wyjątkiem tych, które odnoszą się do oceny dowodów. Takie zaś nie zostały powołane. Całkowicie bezpodstawne jest również odwoływanie się do przepisu procesowego dotyczącego przebiegu rozprawy apelacyjnej (rzekomy brak sprawozdania sędziego, czego nie potwierdza zapis protokołu, odnośnie do którego nie wystąpiono o sprostowanie). Po drugie wprowadzie przedstawiona skarga o nie jest ograniczona tylko do zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, co uzasadniałoby przyjęcie że, jako nieoparta na ustawowej podstawie jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 76; z dnia 9 maja 2005 r., V CNP 2/05, niepubl.; z dnia 28 marca 2006 r., V CNP 55/06, niepubl.). Zakaz powyższy należy rozumieć szerzej. Oznacza to, że wprowadzie dopuszczalna ale oczywiście bezzasadna jest skarga, która pośrednio podważa podstawę faktyczną zaskarżonego orzeczenia, uzasadnia podstawy naruszenia prawa materialnego konstruując własną, odmienną od przyjętej przez sąd, wersję stanu faktycznego. W istocie zmierza ona bowiem do obejścia wskazanych ograniczeń. Treść skargi dotyczy przede wszystkim oceny wyniku postępowania dowodowego, jako podstawy subsumcji a to, jak wskazano powyżej, nie może być przedmiotem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Po trzecie podstawą prawną rozstrzygnięcia sądów *meriti* były art. 135 § 1 k.r.o. wskazujący, że zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego oraz art. 138 k.r.o. stwierdzający, że w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku

alimentacyjnego. W żadnej mierze nie można przyjąć, aby przy ich wykładni oraz stosowaniu przez sąd doszło do rażącego naruszenia powołanych przepisów prawa. Nie jest wystarczające odwołanie się przez skarżącą do subiektywnego poczucia pokrzywdzenia, wynikającego z oceny całokształtu stosunków osobistych i rodzinnych, dysproporcji obecnej sytuacji majątkowej osób zobowiązanych do utrzymywania małoletniej, utrzymującego się poważnego konfliktu między rodzicami małoletniej, które miały bezpośrednie znaczenie zarówno dla dochodzonego roszczenia i podjętej obrony. Argumentacja oparta jest głównie na emocjach, które uniemożliwiły racjonalną ocenę treści, podstaw i skutków wydanego orzeczenia. Konkludując skarga nie zawiera dostatecznie przekonujących motywów, aby można było uznać zaskarżone orzeczenie za niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo stwierdzić, że zostało ono wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania (art. 424⁹ k.p.c.).

